

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

נצבים-וילך

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כט

(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת הקדוש ר' מאיר אליעזר הי"ד

בן שד"ר כ"ק רבותינו נשיאינו

הרה"ח הרה"ת ר' חיים יהודה ע"ה

שמוקלער

נהרג על קידוש השם ביום ז"ך אלול ה'תש"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

הי' שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*

To Dedicate This Publication

In Honor Of Your Family Or A Loved Ones

For More Info. Call:

(718) 753-6844 or (323) 934-7095

or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

ויה"ר – והוא העיקר – שכאו"א מאתנו יהי "שליח" לבשר לעצמו, לבני ביתו ולכל היהודים בסביבתו, כי **"הנה זה בא"**¹, "הנה אלוקינו זה גו' זה ה' קוינו לו"² (ב"פ זה³), והנה דוד מלכא משיחא, וכי אליהו הנביא כבר יום קודם ה' בטבריא⁴ ובישר אודות ביאת משיח צדקנו.

ויש לומר, דכיון שמישיח יכול לבוא בכל יום, "אחכה לו בכל יום שיבוא"⁵, ואליהו הנביא צריך לבשר יום קודם על ביאת המשיח – מגיע אליהו הנביא לטבריא **בפועל ממש כל יום** ומבשר על ביאת המשיח (במיוחד) לאלו שעומדים במעמד ומצב ד"אחכה לו בכל יום שיבוא" – גם לאלו שאין אומרים זאת בדיבור (כמנהג חב"ד)⁶, אלא חושבים ע"ז, ובפרט כאשר אומרים במזמור תהלים הידוע⁷ "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו".

... ובזה ניתוסף הדגשה מיוחדת בשנה זו – הן מצד המזמור תהלים שבו אומרים "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו", והן מצד השלימות דארבעים שנה שאז כבר "נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁸, ובפרט לאחרי שכבר נכנסו (ושבעה ימים) בשנת ה"א (ה'תנש"א), שנקראה (והופצה) ע"י בני ישראל בר"ת "אראנו נפלאות".

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. מה נכלל ב"ברכת הקב"ה לחודש השביעי"

אודות השבת שקודם ראש השנה, ידועה תורת רבינו הזקן אותה שמע מהמגיד בשם הבעל-שם-טוב: את ה"חודש השביעי" – "הקב"ה בעצמו מברכך בשבת מברכים שהוא השבת האחרון לחודש אלול, ובכח³ זה ישראל מברכים את החדשים י"א פעמים בשנה".

כמה מתבטאת ברכתו של הקב"ה ב"שבת מברכים" של חודש תשרי? ממשך הבעל-שם טוב:

כתיב, "אתם נצבים היום", ד"היום" קאי (=מוסב) על ראש השנה⁴ שהוא יום הדין, וכמו שכתוב⁵, "ויהי היום גו'" ותירגם, והוה יום דינא רבא" (=יום הדין הגדול)⁶, ו"אתם נצבים" – קיימים ועומדים⁷, והיינו שזוכים בדין, ובשבת שלפני ראש השנה שהוא השבת האחרון החדש אלול קורין אז פרשת אתם נצבים⁸ דוהו ברכתו של הקב"ה כו".

מדיוק הלשון "קורין אז פרשת אתם נצבים דוהו ברכתו של הקב"ה" – ולא "קורין אז אתם

1 קובץ מכתבים לתהלים אהל י"י ע' 193. היום יום כה אלול. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"ץ ח"ג ס"ע תל ואילך. וראה נביאור תורה זו – לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 119 ואילך. ח"ט [המתורגם] ע' 191 ואילך.
2 עוד ביאור ע"פ נגלה שאין ישראל מברכים החודש הזה – ראה לקו"ש [המתורגם] ח"כ"ד ע' 263 ואילך.
3 ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 195 – הרמו לזה בנגלה.
4 ראה פענח רוא ס"פ נצבים. לקו"ת ר"פ נצבים.
5 איוב ב, א.
6 וראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תרגא), מוז"ב לב, ב (ועוד).

7 ראה תנחומא ר"פ נצבים (עומדין .. ואנו קיימין – אבל אינו מפורש על הל' "נצבים". וראה שם, ד: נצבים .. קיימו של עוה"ו ושל עוה"ב). ובפרש"י (נצבים כט, יב) מפרש מ, מ"א: "נצבים .. קיימין."
8 רמב"ם הל' תפלה פ"ג ה"ב. תוס' מגילה לא, סע"ב. תוס' ע"פ או"ח סתכ"ח ס"ד. לקו"ת שם.
שם הפרשה, "אתם נצבים" (כבתורה הנ"ל) הוא גם ברמב"ם שם. סידור הרס"ג (דלקמן בפנים). תוס' מגילה שם ד"ה ראש. ועוד. ובטושו"ע מתחיל, "אתם נצבים", אבל בהמשך הלשון שם נצבים (וילך) סתם. וכ"ה בתוס' מגילה שם בסוף העמוד: למה מחלקים פרשת נצבים וילך. ועד"ו השינויים בכמה מפרשי התורה. ואכ"מ.

נצבים (היום)", כלשונו לפני כן, כשמבאר שמשמעות מילים אלו היא "קיימים ועומדים והיינו שזוכים בדין" – מובן, כי "ברכתו של הקב"ה" היא לא רק (שלושת) המילים, "אתם נצבים (היום)", אלא כללות "פרשת אתם נצבים", הסדרה כולה.

זאת ועוד: במקום אחר⁹ נתבאר, כי שתי הפרשות, "אתם נצבים" ו"וילך" הינן בעצם פרשה אחת, אלא שלפעמים בהכרח לחלק פרשה אחת זו לשתיים; כדיוק לשון הרס"ג¹⁰: "ומהן (מנ"ג הפרשיות) פרשה המתחלקת לשתיים ונקרא בשתי שבתות אם יש צורך בכך, והיא אתם נצבים הנחלקת בוילך משה" [שלא כשאר הפרשות המצטרפות, המהוות בעצם פרשות נפרדות אלא ש"מצטרפות לפעמים שתיים שתיים"¹¹]

ומכך מובן, כי גם "וילך משה" נכללת בברכתו של הקב"ה, להיותה חלק מ"פרשת אתם נצבים".

אמנם לאידך: מעצם העובדה שבשנים מסויימות מחלקים פרשה זו לשתיים¹², כך שקוראים את "וילך משה" רק לאחר ראש השנה – והרי ברור לגמרי שגם באותם שנים לא חסר, חס ושלוש, בברכתו של הקב"ה ב"שבת מברכים" של חודש תשרי – הכרחי לומר, כי: עיקר ברכתו של הקב"ה היא "פרשת אתם נצבים" עצמה, כלומר חלק הפרשה עד, "וילך משה", אשר במנהג ישראל דוקא חלק זה נקרא "פרשת (אתם) נצבים", וכנדפס בחומשים; ואילו מה שגם, "וילך משה" היא חלק מברכת הקב"ה, הינה ברכה כזו, שלפעמים יכולה להתבטא בפועל – בגילוי רק לאחר ראש השנה.

9 ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 320. וש"נ.

10 בסדרו, קריאת התורה.

11 ל' הרס"ג שם. ועיי"ש בלקו"ש בפרשיות – עוד הוכחות לזה שנצבים-וילך היו פרשה אחת.

12 כידוע הסימן (בעה"ט עה"פ וילך. תוס' ע"פ שם) "פתבג המלך" (ל' הכתוב – דניאל א, יג. שם, טו) – כאשר "ב"ג המלך (אז) פת וילך", דכאשר ר"ה הוא ביום ב' או ג' בשבת, או "פתח וילך" מלשון פתות אותה פיתים שמחלקים נצבים וילך לשתיים (ל' המג"א שם. וכ"ה בכ"מ – ראה לקו"ש שם).

ג.

ויה"ר והוא העיקר – אַז יעדערער פון אונז זאָל ווערן אַ "שליח" אויף אַנזאָגן זיך, זיינע בני בית און אַלע אידן אַרום אים, אַז "הנה זה בא"1, "הנה אלקינו זה גו' זה ה' קוינו לו"2 ("פ זה"3), והנה דוד מלכא משיחא, און אַז אליהו הנביא איז שוין מיט אַ טאָג פריער געווען אין טבריא4 און האָט אַנגעזאָגט וועגן ביאת משיח צדקנו.

ויש לומר, אַז וויבאַלד משיח קען קומען יעדער טאָג, "אחכה לו בכל יום שיבוא"5, און אליהו הנביא דאַרף אַנזאָגן אַ טאָג פריער אויף ביאת המשיח – קומט אליהו הנביא אין טבריא בפועל ממש יעדער טאָג און זאָגט אַן אויף ביאת המשיח (במיוחד) צו די וואָס שטייען אין אַ מעמד ומצב פון "אחכה לו בכל יום שיבוא" – אויך די וואָס זאָגן דאָס ניט בדיבור (כמנהג חב"ד)6, נאָר מ'טראַכט וועגן דעם, ובפרט ווען מ'זאָגט אין דעם באַוואוסטן קאַפיטל תהלים7 "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתי".

. . . און אין דערויף קומט צו אַ ספּעציעלע הדגשה היינטיקן יאָר – סיי מצד דעם קאַפיטל תהלים אין וועלכן מ'זאָגט "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתי", און סיי מצד די שלישות פון ארבעים שנה וואָס דעמולט איז שוין "נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"8, ובפרט נאָך דעם וואָס מ'איז שוין אַריין (ושבעה ימים) אין שנת הנ"א (ה'תנשא), וואָס אידן האָבן איר אַנגערופן (און מפיץ געווען) מיטן ר"ת "אראנו נפלאות".

- 1) ל' הכתוב – שה"ש ב, ח.
- 2) ישע"י כה, ט. וראה תענית בסופה.
- 3) שמו"ר ספכ"ג.
- 4) ראה עירובין מג, ב: "אתא אליהו מאתמול . . לבית דין הגדול", וב"ד הגדול, בטבריא עתידין לחזור תחילה" (רמב"ם הל' סנהדרין ספ"ד).
- 5) עיקר הי"ב מ"ג עיקרים.
- 6) ראה לקו"ש ח"ט ע' 282 ואילך.
- 7) פט, כא.
- 8) תבוא כט, ג.

ב. **עצם ברכת הקב"ה, וברכת ישראל הנעשית בכח זה**

ויש לומר הביאור בזה:

בתורה הנ"ל מסיים: "ובכח זה (של ברכת הקב"ה) ישראל מברכים את החדשים י"א פעמים בשנה". ויש לומר, שבוה מרומז ענין הברכה הקשור עם פרשת וילך:

עצם הענין של "הקב"ה בעצמו מברכו" – קשור (בעיקר) עם פרשת אתם נצבים הנקראת בכל שנה ושנה בשבת האחרונה של חודש אלול; והענין שברכת הקב"ה נותנת כח שבני ישראל יוכלו אחר כך לברך את החדשים י"א פעמים בשנה – קשור בעיקר עם וילך (משה). ולכן וילך משה נקראת לפעמים לאחר ראש השנה13 – על אף שגם היא קשורה עם הברכה של "שבת מברכים" חודש תשרי, כאמור – משום שענין זה בברכה (ש"בכח זה ישראל מברכים את החדשים י"א פעמים בשנה") אינו נוגע כל כך לשבת שלפני ראש השנה, מפני ש"בכח זה" מתבטא בגלוי רק בשבתות מברכים שלאחרי זה, ולכן יתכן לפעמים לקרוא על כך – גם לאחר ראש השנה.

ג. **"נצבים", "וילך" – מושגים הפוכים!**

כל ענין מתבטא בשמו אשר יקראו לו בלשון הקודש. לאור זאת מובן בפשטות בנוגע לשם הפרשות "נצבים" ו"וילך", שתוכנם בא לידי ביטוי בשמותיהם המסויימים הללו. המילים "נצבים" ו"וילך" – מכילים שני מושגים שונים ואף הפוכים.

הפירוש של נצבים הוא (כמוזכר בתורה הנ"ל) "קיימים ועומדים". לא סתם עמידה, אלא עמידה חזקה בתוקף. כפי שנתבאר14 על כך, "נצבים" הוא מלשון "נצב מלך"15, דבר המורה16 על עמידה בתוקף הכי גדול, בדוגמת "נצב" של מלך;

- 13) היינו קריאת כל הפרשה כולה בשבת. אבל גם אז (כשנצבים וילך נפרדות), קוראין פ' וילך במנחה דש"ק נצבים. וכן הלימוד דפ' וילך (בשיעורי הת"ת) – הוא לפחות יום א' לפני ר"ה (או – ב' ימים).
- 14) אה"ת נצבים ס"ע א"א.
- 15) לשון הכתוב – מ"א כב, מה.
- 16) אה"ת שם ס"ע א"ב ואילך.

לעומת זה, "וילך" תוכנו – הליכה, היפך מעמידה בכלל, ועל אחת כמה וכמה מנצבים – עמידה בתוקף.

ואף על פי כן נאמר, כי "נצבים" ו"וילך", לא רק מתחברות יחד (כמו בשאר הפרשות המצטרפות), אלא יתר על כן: הן בעצם פרשה אחת.

ד. **שני צירים מרכזיים בעבודת ה'**

ונקודת הביאור בזה: כללות עבודת ה' מיוסדת על כך שחייבים להיות שני הקווים והתנועות האמורות17 – "נצבים", עמידה בתוקף, העדר שינוי; ו"וילך" – הליכה מחיל אל חיל, עד לאופן של "אין"18 להם מנוחה"19, שינוי תמיד"20.

וזה בכל שלושת העמודים21 (קוים), של תורה, עבודה (תפילה), וגמילות חסדים (מצוות)22:

- 17) ראה גם מכתב ו' תשרי תשד"מ (נדפס בלקו"ש חכ"ד ע' 632).
- 18) ל' חז"ל – סוף ברכות ומו"ק. וראה הערות הבאות.
- 19) ויש לומר, שזהו הטעם לחילוק דב' המסכתות – מו"ק ותמיד: בסיום דמס' מו"ק – ת"ח אין להם מנוחה כו' שנאמר ילכו מחיל אל חיל; ומס' תמיד סיומה – מזמור שיר ליום השבת כו' ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים כ"ס* תמיד – העבודה התמידית, והרי במס' זו מדובר ע"ד "סדר התמיד לעבודת בית אלקינו" (תמיד פ"ז מ"ג בסופה. ובפשטות קאי על כל המס' שלפנ"ו), ולכן סיומה הוא בענין שבת ומנוחה, העדר השינוי (ראה לקמן סעיף ז); ואילו מס' מועד קטן, תוכנה (כשמה) ע"ד הזמן שנשתנה מהרגיל, וזמן – בכלל, תנועה ושינוי – עבר והוה ועתיד [ובזמן גופא בפרט ע"ד זמן בלתי רצוי, שהכוונה לשנתו להפכו לטוב, כסיום המס' במשניות דמו"ק], ולכן סיומה בענין של עלי' ושינוי – ת"ח אין להם מנוחה .. ילכו מחיל אל חיל.
- 20) ראה הערה הקודמת בנוגע להחילוק דסיום מס' מו"ק ותמיד. ומה שבמס' ברכות מסיים ב' הענינים – אין להם מנוחה, ושלום (מנוחה) – נת' בשיחות ו' תשרי תשד"מ (ס' השיחות תשנ"ב ח"ב ע' 502 ואילך).
- 21) אבות פ"א מ"ב.
- 22) ומכיון שביהמ"ק הוא המקום העיקרי דעבודת

(* ואולי י"ל, שזהו ג"כ טעם החילוק, דסיום מס' מו"ק – שינוי – הוא בגמרא. וסיום תמיד – מנוחה – במשנה. כי החילוק בין משנה וגמרא הוא ע"ד החילוק בין תושב"כ ותושבע"פ (דלקמן ס"ה) מעשה היא (בעיקר) הלכות פסוקות – בלתי משתנה, ולכן סיומה (במס' תמיד) בענין המנוחה; גמרא היא שקו"ט בהלמודים והסברות (ובפרט בבבלי) – סיומה (במו"ק) הוא בענין דהליכה כו'.

הוספה

בשורת הגאולה

ב.

מ'זעט (בשנת נסים) ווי עס ווערן מקויים די סימנים אויף דעם אין חז"ל, כולל – דעם סימן וואָס שטייט אין ילקוט שמעוני¹ (וועלכע מ'האָט דערמאָנט לאַחרונה כמה פעמים): „שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי האומות מתגרין זה בזה כו', מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם² ליטול עצה מהם כו', וכל האומות מתרעשים ומתבהלים כו', ואומר להם (הקב"ה לישראל) בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם כו', אל תיראו הגיע זמן גאולתכם כו', [און דערנאָך איז ער ממשיך אין ילקוט]: בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם.”

(משיחת יום ד' פ' נצבים-וילך, כ"ב אלול תש"נ)

- (1) ישע'י רמז תצט. וכ"ה בפסיקתא רבתי פל"ז (פיסקא קומי אורי).
(2) ובפסיקתא שם: לאדום.

רואים (בשנת נסים) איך שמתקיימים הסימנים על זה בחז"ל, כולל – הסימן שמובא בילקוט שמעוני¹ (שהוזכר לאַחרונה כמה פעמים): „שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי האומות מתגרין זה בזה כו', מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם² ליטול עצה מהם כו', וכל האומות מתרעשים ומתבהלים כו', ואומר להם (הקב"ה לישראל) בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם כו', אל תיראו הגיע זמן גאולתכם כו' [ואח"כ ממשיך בילקוט]: בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם.”

ה. קביעות בתורה שבכתב, חידוש בתורה שבעל-פה

בתורה:

התורה נחלקת באופן כללי לשתיים²³ – תורה שבכתב ותורה שבעל פה. על אף ששתיים, „ניתנו לו למשה בסיני“, ובלשון הרמב"ם בתחילת הקדמתו לספר היד: „כל המצוות שניתנו לו למשה בסיני בפירושן ניתנו .. תורה זו תורה שבכתב והמצוה זו פירושה .. הנקראת תורה שבעל פה“ – עם זאת, ישנו הבדל באופן נתינתם:

התורה שבכתב ניתנה באופן מדוד ומוגבל, באותיות ותיבות, שבהם לא יכול להיות שינוי²⁴; לעומת זאת התורה שבעל פה – „פירושה“ – נמסרה עליידי החכמים, שפירשו אותה באמצעות שלוש-עשרה מידות (או ל"ב וכו') שהתורה נדרשת בהן, וכדומה²⁵. מתוך מילה או אפילו אות בתורה – נובעת אריכות בתורה שבעל פה²⁶, ומן האריכות של התנאים – נובעת אריכות גדולה יותר של האמוראים, וכך הלאה – עד „לאפשה לה“ (=להרבות ולחדש בה) של תלמיד ותיק, אשר כל זה הופך לחלק מהתורה שבעל פה, וכמאמר חז"ל²⁷: „כל מה שתלמיד התיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה בסיני“.

ובכך גם קשור החילוק באופן לימודן: בתורה שבכתב מברכים את ברכת התורה בקריאתה, אפילו כאשר „לא ידע מאי קאמר“ (=אינו מבין את הנאמר)²⁸; אך בלימוד תורה שבעל פה, באם

ישראל מובן גסגס בו ב' נקודות אלו. וכמודגש בשיעור היומי דש"ק זו (תשד"מ) ברמב"ם (הל' ביהב"ח רפ"א), מ"ע לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות (עבודה תמידית) והוגיגין אליו שלש פעמים בשנה – עבודה בשינויים (ראה לעיל הערה 19).

וי"ל שזהו גם החילוק דכלי המקדש: הארון ה' באופן תמידי במקדש (ראה רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ד – נתבאר בארוכה בלקו"ש [המתורגם] חכ"א ע' 177 ואילך) – נצחי והעדד השינוי שבמקדש (וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 506 ואילך); שאר הכלים – שינויים.

(23) ראה יומא כה, ב: א' תושב"כ וא' תושב"ע פ.

(24) ראה המשך הלשון ברמב"ם שם.

(25) ראה רמב"ם בהקדמה שם. וראה בריש הל' ממרים.

קריית ספר להמבי"ט בהקדמה פ"א ופ"ב.

(26) לקו"ת ברכה צה, ד.

(27) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב

ה'ד. שמו"ר רפמ"ז. ויק"ר רפכ"ב. ובכ"מ. וראה הערה 33.

(28) הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"ב. לקו"ת ויקרא ה, ב –

„לא ידע מאי קאמר“ – אינו יכול לברך ברכת התורה²⁹. לימודה³⁰ קשור בהבנת האדם, השונה אצל בית שמאי או בית הלל, למרות ששניהם קיבלו מאותם תנאים, שמעיה ואבטליון, שהם קיבלו דור מדור עד למשה רבינו שקיבל תורה מהקב"ה – ובמשך הזמן הרי התוסף אצל כל אחד מהם בחכמה בינה ודעת התורה.

ובדומה לכך קיימות שתי הנוצעות בתורה שבעל פה עצמה: נדרש „לאפשה לה בכל יומא“³¹, לחדש בתורה, אך בהכרח לעשות זאת תוך זיקה ובהתבסס רק על כללי ויסודות התורה, תוך התאמה מוחלטת להלכה – שבהם (היסודות הכללים וההלכות) לא יתכן כל שינוי, „התורה זו לא תהיה מוחלפת“³².

וכמאמר רז"ל הנ"ל „כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה בסיני“. שלכאורה הרי זו סתירה פנימית: „לחדש“ משמעו שהתלמיד חידש³³ זאת בשכלו, וכיצד אומרים שזה „ניתן למשה בסיני“?

אך הביאור בזה (כמדובר פעמים רבות³⁴): הסברה המסויימת היא אכן חידוש של התלמיד ותיק [בהתאם לחובתו של כל איש מישראל ללמוד כל מה שנאמר בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, וגם „לחדש“ .. הן בהלכות הן באגדות הן בנגלה הן בנסתר]³⁵;

אך זו מבוססת על הכללים אותם משה קיבל בסיני, וה„חידוש“ מתבטא – בכך שהוא מגלה את הסברה וההלכה הפרטית מן הכלל³⁶ – כהלכה

ואם לא, רחמנא ליצילך, הרי זה כפשוט הי"ף

מפרסם שכ"ז פ"א.

(29) שו"ע אדה"ז א"ח ס"ג ס"ב (ממג"א שם סק"ב).

וראה הל' ת"ת שלו ספ"ב.

(30) ראה לקו"ת שם.

(31) זח"א יב, ב.

(32) ראה לקו"ת ריש ס"ז. וש"נ. וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] חכ"ג ע' 39 (ואילך).

(33) במקומות שבהערה 27 לא נאמר הלשון „לחדש“

כ"א „להורות“, „לומר“ וכיו"ב. אבל כן הוא בכ"מ – ראה הנסמן בלקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 271 הערה 21. וראה שם ע' הנ"ל ואילך.

(34) ראה לקו"ש שם.

(35) אגה"ק סכ"ז (קמה, א). וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"ב.

(36) ו(לפעמים) חידוש גדול הוא זה ועוד ש„תשש כחו“

של בעל הכלל (מנחות כט, ב).

כביכול, עם הקב"ה⁷⁴, וזה בא בשתי התנועות שבהם נמשך „תמליכוני עליכם“, תענוג ורצון.

וכאשר קוראים פרשת אתם נצבים בשבת שלפני ראש השנה, נעשה כבר תיכף, ונפעל מיד אז „אתם נצבים קיימים ועומדים והיינו שזוכים בדין“⁷⁵ – „ברכתו של הקב"ה בשבת

בהערות 67-65). וראה בהסמך בהערה הבאה. (74) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 127 ואילך. ח"ט [המתורגם] ע' 218. ועוד. (75) ע"פ תורת הבעש"ט הנ"ל יומתק מה שהובא בטור (א"ח סו"ס תקפא) דישראל „לובשים לבנים ומתעטפים לבנים כ' ואוכלין ושותין ושמים ברה"ל לפי שידועין

מברכים חודש השביעי שהוא המושבע והמשביע⁷⁶ ברוב טוב לכל ישראל על כל השנה“⁷⁷,

וזה נמשך בכתובה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה לכל אחד ואחת מישראל בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים, כפשוטו ממש.

(משיחות ש"פ נצו"י תשמ"ב, ו' תשרי, י"ג תשרי תשמ"מ)

שהקב"ה יעשה להם נס, שזה שידועין ובטוחים ברה"ל (ועוד לפני ר"ה – ראה טור שם) הוא מצד הברכה כו' שזוכים בדין דשבת נצבים. (76) ראה ויקר' פכ"ט, ת. קיצורים והערות לתניא ע' נח. (77) סיום תורת הבעש"ט שם.

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו זרבינו

מלך המשיח

ויהי"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ה)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח
לעולם ועד

התורה, וכדבר המשנה³⁷, „המגלה פנים בתורה שלא כהלכה, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא“.

ו. חובה שוה של תפילה, שינויים בכוונת הלב

בתפילה:

כללות התפילה היא ציווי לכל נפש³⁸, ובכל יום ויום; לאידיך התפילה היא – עבודה שבלב³⁹. אשר לב כל אחד ואחד בשווה ער הוא לקדוש-ברוך הוא⁴⁰, אך ממנו נובעים פרטי הרגש שבלב אשר בכך „אין דעותיהן שוות“⁴¹, ולכן גם פרטי הכוונה ועבודת הלב הינם שונים⁴², ושונים בעבודתם מיום ליום.

[ובדומה לכך בתפילה עצמה בכל יום: במשך היום הולך היהודי ומתעלה מדרגא לדרגא בכוונת הלב ובדביקותו בה', ובפרט בעבודתו בתפילה, עד שהוא מגיע לעבודה של שמונה-עשרה כאשר הוא עומד „כעבדא קמיה מריה“ (=כעבד לפני אדונו)⁴³].

שני הענינים האמורים קיימים גם בנוסח התפילה עצמו: שלושת הברכות הראשונות והאחרונות שוות⁴⁴ בכל התפילות ובכל ימות השנה; מה שאין כן בברכות האמצעיות חייבים לחול שינויים: בימות החול – י"ב ברכות אמצעיות של בקשת צרכיו (ובהן עצמן שינוי זומן לזמן), וכן שינויים בשבת, ראש-חודש, יום-טוב, ראש-השנה, יום הכפורים וכו'.

אך שינויי הנוסח עצמם – באים בהמשך וקשורים כולם, עם אותן שלוש ברכות ראשונות ושלוש אחרונות, השוות בכל תפילה ותפילה.

(37) אבות פ"ג מ"א.

(38) ראה רמב"ם ריש הל' תפלה. שם ה"ד.

(39) נאמר (עקב יא, יג) ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים (תענית ב, א) אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה (רמב"ם ריש הל' תפלה).

(40) ראה שהש"ר עה"פ (שה"ש ה, ב) אני ישנה ולבי ער.

(41) ברכות נח, א.

(42) להעיר מתניא פכ"ט (לו, ב), והלב יש בו בחי' ומדריגות רבות. וראה קונטרס העבודה פ"ד ואילך ובהמכתב שבסוף הקונטרס שם (נדפס גם באגרות קודש אדמו"ר מהורו"ץ ח"ב ע' שי ואילך) – כמה מדריגות באהבת ה' שבתפלה.

(43) שבת י, רע"א. שו"ע אדה"ז סו"ס צה.

(44) אלא שיש בהן הוספות בעשי"ת.

ז.

דינים קבועים – ולפנים משורת הדין

במצוות:

מנין המצוות וקיומן הוא באופן של „לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו“⁴⁵ – „דבר⁴⁶ ברור ומפורש בתורה שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי עולמים אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת“: לאחר מכן בא הענין של הידור מצוה, שעל האדם להדר ולהעלות בקודש⁴⁷ בקיום המצוות⁴⁸: לא רק „כדבעי למעבד“ (=כדרוש לעשות)⁴⁹, אלא מהדרין, מהדרין מן המהדרין⁵⁰; על פי דין – לפנים משורת הדין, וכיוצא בזה.

ח. הקביעות – מצד הקב"ה; השינוי – מצד ישראל מקבלי התורה

הטעם לכך שעבודת בני ישראל נקבעה בשני קווים: מכיוון שהתורה והמצוות ניתנו מהקב"ה לבני ישראל, יש בכך, כביכול, שני ענינים: אלו תורתו ומצוותיו של הקדוש-ברוך-הוא; וזו עבודת ישראל, מקבלי התורה והמצוות⁵¹.

וזה מתבטא בשני הקווים האמורים: בהעדר השינוי של התורה והמצוות יש דגש על נותן התורה ומצוה המצוות – הקב"ה, שהוא בלתי משתנה, אני ה' לא שנית⁵²; ומצד הענין של התורה והמצוות כעבודתם של ישראל (בלמוד התורה וקיום המצוות) – אשר הגדרת נברא היא

(45) ראה יג, א. וראה גם ואתחנן ד, ב.

(46) ל' הרמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ט (ומביא הכתוב דפ' ראה). וראה גם רמב"ם הל' מעה"ק ספ"ב. הל' מלכים פ"א סה"ג. פיהמ"ש סנהדרין הקדמה לפ' חלק היסוד התשיעי. (47) ברכות כה, א. וש"נ.

(48) וי"ל שזו גם ב' הפרטים במצות תק"ש שכתב הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ד), „אע"פ שתק"ש ברה"ל גזירת הכתוב רמו יש בו כו' עורו ישינים משנתכם וכו'“: „גזה"כ מדגיש שזוהי גזירה מלמעלה, בחי' „נצבים“ ובלתי משתנה שבשופר; וענין התשובה המרומז בשופר (שפרו מעשיכם) הוא עבודת ישראל, בחי' שינוי „וילך“.

(49) להעיר מכתובות סו, רע"א.

(50) שבת כא, ב.

(51) וראה בארוכה הדרן (הא') על מס' פסחים (נדפס בהגש"פ עם לקוטים טעמים כו' וביאורים – קה"ת, תשמ"ז ושלאח"ז – ע' תסד ואילך), הדרן על אבות (נדפס בס' ביאורים לפרקי אבות (קה"ת) בסופו. לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 421 ואילך) – שלכן יש בתורה ומצוות גדרים מצד הנותן וגדרים מצד המקבלים, ראה שם כמה דוגמאות.

(52) מלאכי ג, ו.

היותו נתון לשינויים, ואף צריך להיות „מהלך“, לא כמו „העומדים האלה“⁵³ – לכן נקבעה העבודה בתורה ומצוות באופן כזה, שקיימת בה הליכה מחיל אל חיל בעבודת ה', שינוי ועליה תמידיים.

וזהו גם הטעם שהפרשות „אתם נצבים“ ו„וילך“, אינן רק שתי פרשות המצטרפות לפעמים, אלא, הן בעצם פרשה אחת – כי כללות הענין של עבודת ה' „דורש“ את שני ההיבטים: „נצבים“ – העדר השינוי, מצד נותן התורה ומצוה המצוות, (ולכן נאמר „נצבים“ לשון נפעל⁵⁴ – משום שתוקף והעדר שינוי לאמיתתו בא מלמעלה); ו„וילך“ – הליכת האדם מחיל אל חיל.

ולכן זו פרשה אחת, משום שבכל עבודה של „וילך“ – תנועה של שינוי, צריך להוות יסוד, החלק בתורה ומצוות של „נצבים“, כפי שהוא מגיע (מנצבים) – „אני ה' לא שנית“.

ט. השתקפות שני הענינים

בברכה של „נצבים“ ו„וילך“

ויש לומר, שזהו גם הביאור בתורת הבעל שם טוב האמורה בנוגע לברכתו של הקדוש-ברוך-הוא בשבת האחרונה של חודש אלול – שהברכה היא בכך ש„קורין אז פרשת אתם נצבים“ – וכפי שדובר לעיל (סעיף ב'), יש בזה שני ענינים: עצם הברכה קשורה עם „אתם נצבים“; אך הענין ש„בכח זה ישראל מברכים את החדשים י"א פעמים בשנה“, קשור עם (החלק השני של „פרשת אתם נצבים“) – „וילך משה“:

עצם הברכה היא „ברכתו של הקב"ה“ – זו ברכה שהקב"ה בעצמו מברך את החודש, משום שזו ברכה הנעלית מגדר הנבראים. ולכן קשורה ברכה זו עם המצב בו „אתם (הנכם) נצבים“ – העדר השינוי הקשור עם „לפני ה' אלקיכם“, „אני ה' לא שנית“⁵⁵.

53 זכר' ג, ז ובמפרשים שם. שמו"ר פכ"ה, ב. זחי"ק ע, א. זחי"ג רס, א. תנ"א ס"פ וישב. אה"ת שם (כר"ה תתק"ג, א ואילך). ועוד.

54 ראה אה"ת נצבים ע' אקפס ואילך.
55 ע"פ הג"ל מובן הטעם שאין ישראל מברכים גם חודש תשרי, דלכאורה אף שהקב"ה בעצמו מברכו, גם ישראל יברכו אותו או יאמרו הברכה (ע"ד ברכת כהנים?) אלא לפי שהברכה או היא מבח' „נצבים“ שלמעלה

תענוג ורצון:

בתורה ומצוות קיים הענין שהם רצון העליון ברוך הוא, וכן שהם העונג האלוקי ברוך הוא⁵⁹, „נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני“⁶⁰. וההבדל ביניהם⁶¹ יובן, מכיון שדיברה תורה בלשון בני אדם – מכפי שהם בנפש האדם למטה (ובפרט שכוחות הנפש „השתלשלו“ מלמעלה)⁶²:

שני הכוחות – הן תענוג והן רצון – הינם (לא מהכוחות הפנימיים של הנפש, שכל אחד מהם הוא כח פרטי, אלא מהכוחות המקיפים, כלומר: כוחות כלליים, שבהם הנפש כולה מתבטאת. החילוק ביניהם הוא – באופן „גילוי הנפש“ שבהם, דבר שיש בו שני אופנים:

רצון – הוא גם מלשון רץ: כל הנפש רוצה, נמשכת, רצה לדבר שהוא חוץ ממנה, תענוג הוא להיפך – הוא ענין של מנוחה, ותענוג אמיתי ובפרט שלימות התענוג הוא, כאשר האדם מתענג בעצמותו⁶³.

אלו הם אפוא שני הענינים של „נצבים“ ו„וילך“ – העדר שינוי ושינוי – למעלה כביכול: עונג – המנוחה באמיתתה ובשלימותה, בעצמותו – ענין של העדר השינוי; ורצון – ריצה והטיה – ענין של תנועה ושינוי.

יא. שתי העבודות קשורות לתכונות של „בן“ ו„עבד“

מכיוון שבראש השנה צריכים לפעול ש„תמליכוני עליכם“⁶⁴, שהקב"ה יהיה עלינו מלך – קשור הדבר עם שתי התנועות האמורות: ראשית צריכים לפעול למעלה, כביכול, את העונג⁶⁵ בענין המלוכה, ולאחר

59 ראה לקו"ת במדבר יח, א"ב. אה"ת ר"ה (כר"ה ה) ע' ב'קי ואילך (פ"ג). ועוד. אלא ששם מדובר בהארת העונג שהוא מחולק בכל מצוה, ובפנים מדובר ע"ד שרש העונג, מקור התענוגים, שאין בו התחלקות (ראה אה"ת שם פ"ב, פ"ד ואילך). וראה לעיל ע' 115 ואילך.

60 ספרי ופרש"י פינחס כה, ת. ועוד.
61 ראה חבבא לקמן המשך תרס"ז ע' סג ואילך. ועוד.
62 ראה תניא רפ"ג.
63 ראה גם סה"מ תרנ"ז ע' קעד. ונד. ולהעיר מאה"ת שם פ"ד.

64 ר"ה טז, סע"א. שם לד, ב.
65 ראה גם לקו"ת נצבים מט, ד. סדור ד"ה להבין ענין תק"ש ע"פ כוונת הבעש"ט.

מכן – את הרצון⁶⁶ למלוכה⁶⁷. ולכן נדרש מבני ישראל – הנדרשים לפעול את ה„תמליכוני“ – שתי תנועות, ובלשון תפילת ראש השנה⁶⁸: „אם כבנים אם כעבדים“, שהפירוש הפנימי בכך הוא⁶⁹: בראש השנה נדרשים וישנם בפועל שני אופני העבודה – הן כ„בנים“ והן כ„עבדים“ (כפי שאומרים: אבינו מלכנו). והחילוק ביניהם הוא⁷⁰: בן – קשור עם עצמות אביו, והאב משתעשע ומתענג בבנו (כפי שהמגיד מאריך בתחילת ספריו⁷¹), עבד – מקיים את רצון האדון (המלך).

וזה השייכות בין שני הענינים האמורים בקריאה של פרשת אתם נצבים – „נצבים“ והעדר שינוי, ו„וילך“ שינוי – לעבודת ראש השנה,

כי על-ידי עבודתם בשתי התנועות של „אם כבנים אם כעבדים“, פועלים ישראל את (המשכת) המלוכה של הקב"ה (תמליכוני עליכם) – בשני הענינים של עונג ורצון, כנ"ל.

יב. יסוד שתי התנועות: הביטול של עצם הנשמה

השורש של שתי התנועות האמורות – היא נקודה אחת (שלכן נצבים וילך הינן בעצם פרשה אחת, כנ"ל): הביטול העצמי של יהודי מצד עצם נפשו, הנעלה הן מרצון והן מתענוג; ומצד זה היהודי ברוח, כביכול, בקב"ה, להיותם עצם אחד [אלא שבפועל זה מתגלה ומתבטא בשתי תנועות של בני ועבדים].

וזה פועל את הבחירה שלמעלה בבני ישראל, „יבחר לנו את נחלתנו“⁷², של עצמות ומאות⁷³, דרגא בה בני ישראל הינם דבר אחד,

66 ראה גם ד"ה יז"ש של ר"ה תרס"ה. תשי"ג. ועוד.
67 ראה לקו"ת ר"ה נו, ג ואילך. ועוד.
68 פיוט יחום הרת עולם. ולהעיר מב"ב י, א.
69 ראה ד"ה אחרי היא תלכו תרצ"ז (סה"מ קונטרסים ח"ב בהוספות). וראה ד"ה זה היום תשי"ז.
70 ולהעיר מדרך מצותיך קח, ב.
71 לקו"ת וא"ת.

72 תהלים מז, ה – המזמור שאומרים לפני תק"ש.
73 דמכיון דהרצון והעונג שבמלכות, שהוא הפנימיות שבמלכות, עולה ומסתלק למעלה, הרי מובן שצריכים „להגיע“ ולהמשיך מעצמות א"ס שלמעלה גם מתענוג ורצון. ועד"ו בנפש, שצ"ל עבודה שמצד עצם הנפש שלמעלה מתענוג ורצון (ראה כנ"ז) – בהמקומות שנסמנו